

Сәнгерү ялавә

1944 ىулхи майын 5-мөшөнчен пухаты

Муркаш район хасаче

87-88 (7618-7619) №№ *

Юн кун, 2008 ىулхи ноябрён (чүк) 12-мөшө

Хаке иреклө

Раңсейре

Үрә ёңсен ىулталакенче

Республикара

Бюджета ушанусем көртнө

Сәр-шыв Президенчэ Дмитрий Медведев 2008 ىулхи тата 2009, 2010 сүлсөнчи планланы тапхарти Федераллә бюджета ушанусем көртесе синчен саккуна алә пуснә.

Түрлөтсөн Раңсей финансрынокне оперативлә пулшы парассипе, кунла пёрлех Кантар Осети тата Абхази Республикасын территорийесенче пурнанакан Раңсей гражданесен хәршсәрләхне тибвештес тата вәсене хүттөлес задачасене татса парас төлөшпе тунә тақасене финанс классипе сыйханна. Октябрён 23-мөшөнче саккуна Патшалых Думи йышанна, октябрён 27-мөшөнче Федераци Канаше ырланы.

Саккун хатерлекенсем палартнә тарх, түрлөтсөн бюджетнә пёттөмеше тытамнә улштармасцә, вәсем үзүлтәкән иккәмеш суринчи кая хәвармасар татса памалли ыйтусене финанс классипе тивнине, тәнчери финанс кризисен устловийесенче сәр-шыв экономикин тәннәсәрләхне сыйласа хәварсипе сыйханна.

Каршләхри вәрçана ёс ветеранесен интернат-сүрчө иртнө ىул ёслеме пуслар. 25 ваты ын хүттөх тупнә кунта. Хәйсене пурнама кирлө условисем туса панашан вәсем интернат-сүртән директорне Галина Германовна Мерлована пысак тав сামахе калацсө.

Диспансеризаци ыйтавесемпе

Сывләхшән тәрәшмалла

Врачесем ытти профессиллә ынсанчен яланах сывләхә упрама чөнсө каланипе уйралса тәрацсө. Сывләхә ынсанчен сөс пурнәс аңса пырать. Вәсем ёссе төситнөсем тәвацсө. Пурин тә саккан патне түртнамалла.

Сывләхә тәтәшах тәрәспеттерни чирчере вәхәтра тупса палартма та пулшаш. Медицина тәрәслөвөнен пәрәнса юлни вара хамәра хисеплеменине сөс пәлтерет пул. Диспансеризаци пирки тә сакнах каламалла.

Каçал акә диспансеризаци ирттерме пирен районти 780 ынна плана көртнечә. Тата төп 50 ынна хушма диспансеризаци тума приказ пулч. Сапла вара пурә каçал план 830 ынна танлашать. Хальләхе 758 ынна тәрәсленә тә ёнтә. Анчаc сак списока көртнө төрлө предприняти ёчченесем, ертүсисем диспансеризаци вәхәтне вәрхажа тәни етта ун пирки «манса кайни» час-часах төл пулать. Диспансеризаци – түлөвсөр тәрәслев. Сөнө оборудование тә ситетлек. Җаванпа пурин тә ынна тархах вәхата шелләмисөр врачесем патне киммелле. Ертүсесен тә малашне диспансеризацие пәр-ике кунтах вәслесе тәсләх кәтарасч.

2006-2007 сүлсөнче диспансеризаци витерхә бюджет сфериче ёслекенсөнне хальләхе урх ку тәрәслөве чөннесе. Сиенлә ёссе вай хуракансөнне тә диспансеризаци айките иртә. Сака вәсene тәрәслөмөсчө тенине пәлтермес. Вәсene валиялә тарап медицина тәрәслөвөсем иртесе.

Диспансеризацие вәсленә май пәттөмлөтөш ушкәнсөн ынна уйрарса тәвацсө. Ана участокри терапевт тә пәттөмлөш практика врачесем пәлтөрессе.

Пәрремеш ушкәнса сыввисене көртесе. Хальләхе ку ушкән тәрәслөв витерхәнен 146 ынна көртнө.

Иккәмешне - чире пүсарма пултаракан факторсемпен сывах пулнисене – 143 ынна. Виçемеш ушкәнна чирлисем көрсөр (организмнө чир паллесене тупса паллартисем). Кунашкаллисем пуре 421 ынна. Тәввәтмеш ушкәнна - стационарта сиплемелл чирсемпен чирлекенсем тата хаклә та ѕуллә шайри технологиялә медицина пулшашвө кирлисем. 48 ынна сакнашкаллисен шутне көртнө.

Сывләхә упрас тесе пурин тә тәрәшмалла. Врачесен сөнөвөсөн тә пурнәламалла. Больницина вара нумай чухмән тә пултин ыратма пүсласан сөс пыратлар. Апла пулсан медицина тәрәслөвөсем, диспансеризацие тени ютпумалла мар.

А. ЧИНОВНИКОВА,
«Муркаш районен тәп больници»
муниципаллә сывату учреждение
нийен поликлиника ертүси.

Пенси ыйтавесемпе

Ыранхи пенси паян пуханы

Раңсейре пурнанакан кашни ынна патшалых 10 ىулхи 2000 төнкөрен тытамнса 12000 төнкө таран түлөмө тытамын. Җакна пурте илтнө ёнтә, ку хыпар нумай ыйтту սуратать. Паян вәсем ынна Раңсей Пенси фончөн республикары управленинен управляемый Роза КОНДРАТЬЕВА хуравлаты.

- Роза Алексеевна, калархадархасшан, патшалых үкисине етле майпа илмеле-хе?

- Малтанах пенсисене финансамалли патшалых программине көрес пулать. Җакна тума ыявәри нимен тә сук: пурнанакан е ёслекен вырәнти Пенси фончөнне заявлены сирсарса памалла. Кунла пёрлех Пенси фончөнне пәр-пәрин хүшшинче алә пүснисене сирәптелесипе килешү тунә банксимпет патшалых шутланман пенси фончөнне тә пымы пулать. Күсем вәсем «Банк Москвы», «Росбанк», «Связьбанк»,

рат. Җапла вара 12 пин төнкө таран. Каçалхи апрель уйхәнчө ышаннан «Ес пенсийен пуханыса пыракан пайё ынна хушма страховани взноссөм хывасси тата пенси пуханасине патшалых пулшаша тәрасси ынчнен». Федераллә саккуна халәхра «1000 ынна 1000» тесе калацсө. Пенси сүлнө ситетеп, хәрарәмсен валь 55 сүлла, арсынен 60 сүлла танлашать) уйрәм условисем пәхса хунә. Пенси сүлнө ситетеп, ынна пенси илмө документсем тәратмасы пулсан, патшалых ана взнос 4 хут ытларах – сүлтәнкне 48 пин төнкө таран түлөт.

- Пенси виçi ынна сака мөнле витем күрт? – Патшалых пулшашвө предпринимательсем тә илмө пултарас-и?

- Патшалых пулшашвө предпринимательсем тә илмө пултарас-и? – Патшалых. Эпә вәсene патшалых программине пәр тәхтаса тәмасар көмө сөннө пулләттәм. Җакна пулсан пенси виçi үстермелли шанчлә мел пулсан тәрат.

(Веңе 7-мөш стр.).

Уй-хир ёңсем валли – 300 миллион тенкө

ЧР Министрсөн Кабинечен председателен сүмә – ял халык министрэ М. Игнатьев «Россельхозбанк» АУО правленинө пирен республикана 300 миллион тенкө уйәрасси ынчен пәлтернө. Кү укса уй-хир ёңсем ирттере каймалла. Сүнтармаллы-сәрмегли материал, им-сам түннә, пуллас тыр-пупа страхлама тақалямалла.

Укса-тенкөпе сак кунсанчен тытәнса ситет ыулхи ака уй-хөччен усса курмалла.

Ноябрён 14-мөш – Диабетпа көрешмелли пәттөм тәнчери кун

Диабет тулли пурнәспа пурнама чәрмантараймасы

Эсир диабетпа чирленине пәлтөр. Пүсра түрх тәрлө шүхш яванна пүсль. Мәнле пулса тухрә-ха? Малалла мәнле пурнамалла.

Хәраса ўкме кирлө мар. Эсир пәччен мар. Паян сөр ынчесене миллионшар ындиабетпа чирлөт. Районта учетра 262 пациент тәрат. Каçал кана 21 ынна сөннөн шута илнә.

Мәнле чир вайлдиабет? ындиабет паразат. Инсулин са-хара (глюкозана) клеткәсөн көмө пуллышать. Кунта вайл организм кирлө энерги пулса тәрат. Сахар клеткәсөн көрәмисен унан юрни хисепе ѿссе каять. Җапла диабет паллесен палларас-и. Төп өйнәттән юнра сахар нумай пулни тәрлө ыывәрләхсем патне илсе пырать. Тәрлө инфекциясем вайл илмө пултарас-и, шалти организмнен юн кайма пултарать, пүрә ёссе пәсәлать. Инсулин, чөрө чиресем вайл илес харушлак пур. Ура лапписем аманасси ѿсет.

Түхтәр пулшанипе юнри сахар хисепне тәрәслесе-йәрке-лесе тәмалла. Җаван чухнә тулли пурнәспа пурнама пулать. Алә усма кирлө мар.

ХАМАР ИНФ.

Районта

Сөт сутацсө, туянацсө

Коллективлә фермер хүсалыхесем куллен 341 килограмм сөт суса илес-и, 88 процентне сутацсө. Уйрәм ынсанем килти хүшмә хүсалыхра 119595 килограмм сөт са-вацсө, унан 60 процентне вара реализацияс-и.

Муркаши сөт завоче 1 литр сөтте 8 төнкө тә 50 пуспа түянат. Талаксерен кунта 25 тонна сөт ышаннацсө. «Вита» предприяти 1 литр сөтте 8 төнкөп илт. Кунта куллен 4,5 тонна сөт тирпейлес-и.

Муркаш райпове куллен 2,5 тонна сөт пухат. 1 литр сөттөн 7 төнкө тә 50 пус түлөт. Мән Сентәр райпове вара талакра 1,5 тонна сөт ышанат. Кунта кашни литр сөттөн 7 төнкө парацсө.

Сөт хаке ыуллахипе танлаштарсан ўсни курнать.

«Единая Россия» партияны Муркаш районенчы уйрәмэн общества таңын пүләмәнчө гражданене ноябрь уйхәнчө ышаннамалли график

Хаш кун	Йышаннамалли вәхәт	Кам ышанат
Ноябрён 13-мөш	10-14 сех.	А.Н. ИВАНОВ, политканаш сөкөр-тарә, РФ Патшалых Думин депутатчы Н.М. Бударинан пуллышакане
Ноябрён 18-мөш	10-14 сех.	В.Г. ДАНИЛОВ, Чаваш Республикин Патшалых Канашен депутатчы, политканаш члене
Ноябрён 20-мөш	10-14 сех.	Л.Ю. ТАРАСОВА, политканаш сөкөр-тарән сүмә
Ноябрён 25-мөш	10-14 сех.	В.И. ВАЗОВ, депутатсен районти Гүхәйән яланхи комиссийен председателен, политканаш члене
Ноябрён 27-мөш	10-14 сех.	А.Ф. КОРНЕЕВА, ёстаком ертүси, ЧР Патшалых Канашен депутатчы В.А. Морозован пуллышакане

Юбилей

Поздравляем

Сердечно поздравляем нашего любимого супруга, отца и дедушку КРАСНОВА Валериана Семеновича с юбилеем. Желаем здоровья, бодрости, успехов и благополучия во всем.

С поздравлением любящие Вас супруга, сыновья, снохи и внучки Ирина с Надюшой.